

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди

академік Юрій БОЙЧУК

«10» вересня 2025 р.

ВИТЯГ

із протоколу № 10 від 09 вересня 2025 року

засідання фахового семінару кафедри освітології та інноваційної педагогіки для проведення експертизи і визначення новизни, теоретичного і практичного значення результатів дисертації Лу Сюй на тему «Педагогічний потенціал періодичних видань для дітей шкільного віку України і КНР (друга половина XX - початок XXI століття)», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

ПРИСУТНІ: завідувач кафедри освітології та інноваційної педагогіки, доктор педагогічних наук, професор Башкір О.І., доктор педагогічних наук, професор Васильєва С.О., доктор педагогічних наук, професор Друганова О.М., доктор педагогічних наук, професор Зеленська Л.Д., доктор педагогічних наук, професор Кін О.М., доктор педагогічних наук, професор Лупаренко С.Є., доктор педагогічних наук, професор Попова О.В., доктор педагогічних наук, професор Рибалко Л.С., доктор педагогічних наук, професор Собченко Т.М., доктор педагогічних наук, професор Штефан Л.А., доктор педагогічних наук, професор Якімова М.Е., доктор педагогічних наук, доцент Боярська-Хоменко А.В., доктор педагогічних наук, доцент Твердохліб Т.С., кандидат педагогічних наук, доцент Білик В.М., кандидат педагогічних наук, доцент Борисенко Н.О., кандидат педагогічних наук, доцент Денисенко А.О., доктор PhD Єсікова І.В., кандидат педагогічних наук, доцент Ялліна В.Л., старший лаборант Шматько К.В., лаборант Степурська А.В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті Ємець Т.А., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті Ткаченко Л.П.

Головуючий на засіданні: доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освітології та інноваційної педагогіки Ольга БАШКІР.

Секретар засідання: доктор PhD зі спеціальності 011, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки Ірина ЄСІКОВА.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Людмила ЗЕЛЕНСЬКА.

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Світлана ЛУПАРЕНКО;

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті Альона ЄМЕЦЬ.

СЛУХАЛИ:

1.1. Головуючий: Дозвольте розпочати процедуру експертизи і визначення новизни, теоретичного і практичного значення результатів дисертації здобувача Лу Сюй на тему «Педагогічний потенціал періодичних видань для дітей шкільного віку України і КНР (друга половина XX - початок XXI століття)». Науковий керівник, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди Людмила ЗЕЛЕНСЬКА.

Здобувач наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки Лу Сюй, 1994 року народження, громадянство – КНР, освіта вища (закінчив Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2021 р.), місце роботи – тимчасово не працює.

Освітню складову Освітньо-наукової програми 011 Освітні, педагогічні науки Лу Сюй засвоїв у повному обсязі, склав атестації за індивідуальним планом аспіранта.

1.2. Наукова доповідь здобувача Лу Сюй:

Шановна головуєча! Шановні викладачі кафедри, запрошені! Дитячі періодичні видання виступають важливими інструментами соціалізації, навчання та виховання молодого покоління. В умовах переходу до інформаційного суспільства простежується тенденція до оновлення змісту та методологічних підходів щодо створення таких видань. Це робить дослідження їхнього педагогічного потенціалу особливо актуальним.

Україна та КНР мають багаторічні традиції випуску дитячих періодичних видань, які відображають особливості національних освітніх систем, культурні пріоритети та соціально-політичні тенденції. Дослідження педагогічного потенціалу цих видань у період другої половини XX - початку XXI століття дозволить виявити їх роль у вихованні та навчанні дітей, а також визначити перспективні напрями вдосконалення змісту й методологічних підходів до створення сучасних видань для молодого покоління.

Зважаючи на актуальність проблеми, необхідність пошуку шляхів її практичного втілення обрано тему дослідження.

Аналіз ступеню наукової розробки проблеми засвідчив, що обрана для дослідження тема у визначеній постановці не стала предметом окремого наукового пошуку.

У процесі дослідження з'ясовано суть базових понять. Дефініцію «педагогічний потенціал періодичних видань для дітей шкільного віку» визначено як сукупність можливостей та ресурсів, які містяться в дитячих газетах та журналах, спрямованих на освітні й виховні цілі для учнів від 6 до 18 років.

Виявлено, що становлення періодичних видань для дітей шкільного віку в Україні припадає на XIX століття. Характерними рисами дитячої періодики до Першої світової війни та у міжвоєнний період були: розмаїття дитячих журналів; їх національне змістове наповнення; оригінальність; літературно-художнє спрямування.

У дисертації на основі визначених критеріїв обгрунтовано етапи реалізації педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку України у період другої половини XIX – початку XX століття (на прикладі журналів «Барвінок», «Піонерія», «Пізнайко», «Однокласник»):

Радянський період (1945-1991): пізньосталінський етап (1945-1953), етап «відлиги» (1953-1964), етап «застою» (1965-1984), етап «перебудови» (1985-1991). Період незалежності України (1991 – по наш час): етап бурхливого розвитку дитячої періодики України з появою великого спектру напрямів реалізації педагогічного потенціалу (1991-1999 рр.); етап випробувань та трансформації дитячої періодики України у «нові медіа», звуження спектру напрямів реалізації педагогічного потенціалу до пізнавального та розважального (2000-2024 рр.).

Доведено, що реалізація педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку України у досліджуваний період здійснювалася за такими напрямками:

- виховний: публікації літературних творів, використання широкого жанрово-тематичного розмаїття творів, оголошення колективних акцій добрих справ, спілкування із читачами на сторінках видань та в листуванні;
- комунікативний і творчий: залучення читачів до спілкування та вияву креативності через листування з читачами; публікації дитячих творів, фотографій, малюнків; проведення різноманітних конкурсів; створення саморобок, розігрування інсценувань;
- естетичний: створення цілісного візуального образу видання, використання ілюстрацій до художніх творів та створення коміксів досвідченими художниками та публікування мистецьких творів художників-початківців; конкурси, використання медіа-технологій.
- освітньо-пізнавальний: у журналах комплексного спрямування – розміщення пізнавальних текстів, практичних завдань, дослідів, конкурсів; у спеціалізованих науково-популярних журналах - насичення тематичним і глибоким змістовним розмаїттям; надання рекомендацій щодо зацікавлення через комікси та ігрові завдання, вивчення різних мов, вправи на покращення мовних навичок.

Пошук підходів до змістового наповнення і художнього оформлення журналів забезпечував соціальний, інтелектуальний, емоційно-чуттєвий,

художньо-естетичний, мовленнєво-комунікативний, психічний, творчий розвиток читачів.

Установлено, що поява перших дитячих періодичних видань у Китаї припадає на кінець XIX століття і пов'язана з виходом у світ журналу «Дитячий щомісячник». Журнал ставив за мету сприяти пізнанню дитиною світу, навчання грамоті й організацію читання. Суттєвий вплив на розвиток дитячої періодики в Китаї мали ідеологічні й політичні чинники. Найбільш поширеними дитячими виданнями першої третини XX століття стали «Дитячий світ», «Світ хлопчиків», «Журнал для неповнолітніх», які враховували запити різних вікових категорій дітей, брали до уваги зміни в уявленнях дітей про освіту, орієнтувалися на виховання «людини розвиненої цивілізації», сприяли розвитку в дітей читацьких інтересів, літературної грамотності і здібностей до письма.

У дисертації на підставі визначених критеріїв обґрунтовано чотири етапи реалізації педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку в КНР у досліджуваній період:

I. 1949-1966 рр. – *початковий етап розвитку китайської дитячої періодики, із переважанням виховної та освітньої складової педагогічного потенціалу.*

II. 1967-1977 рр. - *етап стагнації у розвитку китайської дитячої періодики, із обмеженням педагогічного потенціалу ідеологічною складовою.*

III. 1978 – 1999 рр. - *етап інтенсивного розвитку дитячої періодики, із значним розширенням спектру педагогічного потенціалу.*

IV. 2000 – 2024 рр. - *етап інтегрування дитячої періодики із «новими медіа», звуження спектру педагогічного потенціалу.*

Реалізація педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку КНР (на прикладі журналів «Маленькі друзі», «Дитячий вік», «Король історій», «Учні середніх класів», «Діти Гуандуна» тощо) у досліджуваній період здійснювалася за такими напрямками: виховний, освітньо-пізнавальний, естетичний, комунікативний, творчий. Цьому сприяло:

- залучення авторитетних людей до написання звернень до читачів;
- ведення рубрики «Моє дитинство»;
- жанрове розмаїття науково-популярної і художньої літератури (дитячі віші, пісні, казки, легенди, байки, оповідання, біографії, статті тощо);
- написання читачами заголовків;
- започаткування рубрик «Поштова скринька», «З психологом пошепки», «Дитячий форум», «Суперкнига есе», «Спритні руки», «Експеримент у домашніх умовах» тощо);
- розміщення якісних зображень, ілюстрацій, коміксів;
- проведення конкурсів, вікторин тощо;
- вправи для написання ієрогліфів тощо.

У роботі накреслено перспективи використання прогресивного досвіду реалізації педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку України і КНР в сучасних умовах.

Дякую за увагу!

1.3. Запитання до доповідача, відповіді на них.

Головуючий: «Які будуть запитання до здобувача Лу Сюй?»

Людмила РИБАЛКО, д. пед. н., проф.: «Поняття «потенціал» є широко вживаним і використовується у різних галузях наукового знання. Як тлумачать це поняття дослідники?»

Лу Сюй: «Дякую за запитання. Більшість дослідників визначає поняття «потенціал» так: «уся сукупність наявних можливостей, що спрямована на досягнення певних цілей».

Анна БОЯРСЬКА-ХОМЕНКО, д. пед. н., доц.: «Одним із найпоширеніших в Україні і найбільш вагомим у сенсі реалізації педагогічного потенціалу Ви називаєте журнал «Барвінок». Які тенденції щодо педагогічного потенціалу цього дитячого видання Ви виявили за часів незалежності України?»

Лу Сюй: «Дякую за запитання. Від часів незалежності України журнал «Барвінок» переживав певний підйом: збільшено обсяг, змінено цільову аудиторію, скасовано російськомовний випуск. Виникли нові рубрики: «Календар народних свят», «Світлиця», «Рідний край», «Хто? Що? Де? Коли?», «Що в імені твоєму?», «Ми любимо читати», «Чи правда, що...», «Літературний конкурс». Однак, на початку 2000-х років «Барвінок» поступово став втрачати читацьку аудиторію і на тлі загального зниження інтересу до журнальних видань в Україні, проіснував тільки до 2019 року».

Тетяна СОБЧЕНКО, д. пед. н., проф. «У дисертації Ви вказуєте на те, що для дитячих періодичних видань КНР провідним є освітньо-пізнавальний напрямок реалізації їх педагогічного потенціалу. Проілюструйте це твердження прикладами».

Лу Сюй: «Дякую за запитання. У журналі «Дитячий вік» створено серію коміксів «Сан Мао любить науку»; опубліковано науково-художні казки, наприклад, Бен Сю «Атомна енергія»; створено рубрику «Експерименти в домашніх умовах», надруковано статті «Як виглядали люди 9000 років тому?», «9 цікавих фактів про сніг», «Кіберспорт – це не так «весело»». Активність читачів підвищують різноманітні вікторини та тести, є рубрики «Арена вікторин», «Кімната психічної магії». Сьогодні журнал займається комп'ютерними технологіями та креативним дизайном. Започатковано рубрику «Маленькі комп'ютерні геймери», використовуються технології доповненої реальності».

Олена ПОПОВА, д. пед. н., проф. «У дисертації Ви аналізуєте дитячу періодику, орієнтовану на дітей саме шкільного віку. Чи виявили Ви відмінності у періодизації дітей шкільного віку в Україні і КНР?»

Лу Сюй: «Дякую за запитання. Шкільна освіта в КНР передбачає навчання протягом 12 років і поділяється на три ступені: 小学 – початкова школа (тривалість 6 років, починаючи з 6 до 11 років), 初中 – неповна середня школа (тривалість три роки, з 12 до 14 років), 高中 – повна середня школа (тривалість три роки, з 15 до 18 років).

Отже, в освітніх системах України та КНР спостерігається схожість у шкільній періодизації, відповідно «дітьми шкільного віку» вважаємо учнів від 6 до 18 років».

1.4. Виступили рецензенти:

Світлана ЛУПАРЕНКО - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Актуальність дослідження зумовлена винятковим впливом дитячої літератури і, зокрема, дитячих періодичних видань на розвиток, освіту й виховання дітей, їх можливостями розширювати світогляд дітей і формувати певні уявлення, цінності і переконання. Унікальність періодичних видань для дітей полягає у різноспрямованості їх змісту, його адаптованості під вікові особливості дітей та володіння значним виховним потенціалом для різноманітного впливу на підростаюче покоління.

Варто відмітити, що періодичні видання для дітей, видані в різних країнах світу, мають особливе змістове наповнення, що зумовлене національними особливостями і пріоритетами в розвитку країни в різні історичні періоди. Тому цікавим і доцільним є дослідження особливостей розвитку дитячої періодики в різних країнах світу, зокрема, передумов її становлення і досвіду реалізації виховного потенціалу періодичних видань для дітей.

Дослідження Лу Сюй представляє історико-педагогічний аналіз педагогічного потенціалу періодичних видань (газет та журналів) для дітей шкільного віку України і КНР (друга половина XX - початку XXI століття).

У першому розділі дисертації розкриваються питання педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку в науковому дискурсі України і КНР: розкривається ступінь досліджуваності проблеми, а також основні поняття, що створюють термінологічне поле («преса», «періодика», «періодичні видання», «газети», «журнали», «медіа», «друковані медіа», «мас-медіа», «журналістика», «публіцистика», «засоби масової інформації», «засоби масової комунікації», «педагогічний потенціал») в українських і китайських наукових джерелах.

У другому розділі дисертації авторкою висвітлено витоки становлення і розвитку періодичних видань для дітей шкільного віку в Україні, охарактеризовано етапи реалізації педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку України (друга половина XX – початок XXI століття), а також напрями реалізації педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку України в досліджуваний період. Цікавою є характеристика сучасних періодичних видань для дітей, що видаються в Україні, а також передумов й особливостей розвитку сучасних дитячих журналів.

У третьому розділі дисертації висвітлено генезис періодичних видань для дітей шкільного віку в Китаї, їх становлення та розвиток у різні історичні періоди, охарактеризовано етапи реалізації педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку в КНР (друга половина XX – початок XXI століття), а також напрями реалізації педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку КНР у досліджуваний період.

Цікавим є розкриття автором політичних і соціальних передумов появи і розвитку періодичних видань, їх залежність від національних пріоритетів та ідей, що панували в китайському суспільстві в різні періоди його розвитку, а також характеристика найпопулярніших періодичних видань для дітей у Китаї.

Дисертантом детально проаналізований зміст українських і китайських періодичних видань для дітей, що виходили друком упродовж досліджуваного періоду, розкрито основні завдання й освітньо-виховний потенціал найпоширеніших видань, динаміка їхніх змін і вплив, який вони здійснювали на читацьку аудиторію. Утім, авторкою аналізується не лише змістовне наповнення українських і китайських дитячих журналів, а й характеризується їхнє естетичне оформлення, залучення відомих митців, поетів і письменників до видання періодичних журналів для дітей, а також загальне значення періодики для виховання дітей, формування їхніх читацьких уподобань, естетичного смаку, мотивації читати більше і, загалом, навчатися тощо. Цікавим також є характеристика змін періодичних видань для дітей під впливом сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Окрім того, автором визначаються перспективи використання прогресивного досвіду реалізації педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку України і КНР в сучасних умовах.

Дисертація має потужну джерельну базу. Автором використано понад 470 джерел, більша половина з яких – іноземною мовою. Основний зміст дисертації доповнюється цікавими додатками, де представлено обкладинки українських дитячих періодичних видань України і Китаю досліджуваного періоду, статистична інформація стосовно них. Кожний з цих журналів – це особливе, унікальне і самобутнє видання, що має відмінний від інших видань зміст, оформлення та створює особливий дитячий світ творчості, навчання, практичної діяльності тощо.

З огляду на це вважаємо, що дисертація Лу Сюй відповідає всім чинним вимогам до кваліфікаційної наукової праці і може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

(повний текст рецензії додається).

Альона ЄМЕЦЬ - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Ключове питання педагогіки будь-якої країни – формування особистості. Один з перевірених часом шляхів його вирішення пов'язаний із використанням друкованого слова, зокрема у форматі дитячих періодичних видань.

Актуальність рецензованого дослідження не викликає сумнівів і полягає в необхідності осмислення ролі й можливостей дитячої періодики як важливого педагогічного інструменту, у порівнянні досвіду двох країн та у визначенні напрямів реалізації педагогічного потенціалу медіа для дітей.

Заслуговує на увагу здійснений Лу Сюй ретроспективний аналіз змістового і візуального наповнення масиву дитячої періодики України та КНР із визначенням ключових національних видань. Обраний часовий проміжок

дослідження є науково виправданим і методологічно доцільним, адже саме у цей період відбулися ключові суспільно-політичні процеси, які визначили характер дитячої періодики в Україні та КНР.

Виділені здобувачем етапи реалізації педагогічного потенціалу дитячих газет та журналів вирізняються обґрунтованістю. Застосування критеріїв їх визначення одночасно до українського та китайського контекстів дозволяє робити зіставлення на міжкультурному рівні, що підсилює наукову новизну дослідження.

Значний науковий інтерес представляє компаративний аспект: термінологічне поле дослідження, аналіз напрямів реалізації педагогічного потенціалу дитячої періодики в КНР та Україні, виокремлення прогресивних здобутків національних газет та журналів, що можуть бути використані зазначеними країнами з метою покращення ринку дитячих періодичних видань в умовах сьогодення.

Привертає увагу аналіз значного спектру праць українських, китайських, європейських та американських дослідників періодики, зокрема дитячої, що надало Лу Сюй можливість досягти високого ступеня узагальнення наукової інформації, формулювання положень і висновків, цілісного осягнення теми дослідження. Висвітлені в роботі положення та висновки мають достатнє обґрунтування, логічно та коректно сформульовані, відповідають загальній меті та поставленим завданням.

Оцінюючи дисертаційне дослідження Лу Сюй на тему: «Педагогічний потенціал періодичних видань для дітей шкільного віку України і КНР (друга половина XX - початку XXI століття)», як цікаве, актуальне, самостійне, логічно довершене і таке, що має теоретичне значення і практичну цінність, варто висловити певні зауваження:

1. *На нашу думку, у роботі більший акцент зроблено на презентації педагогічного потенціалу журнальних дитячих видань, ніж газетних, як українських, так і китайських. Зрозуміло, що для дослідника аналіз останніх мав певні складнощі, перш за все, через пошук матеріалу, бо газети зберігаються значно гірше, ніж журнали, однак вони посідають важливе місце серед масиву періодичних видань.*

Зроблене зауваження має рекомендаційний характер і не впливає на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Робота Лу Сюй на тему «Педагогічний потенціал періодичних видань для дітей шкільного віку України і КНР (друга половина XX - початку XXI століття)» відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та пп. 6, 7 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від

03.05.2024) та рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій ученій раді зі спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки.

(повний текст рецензії додається).

1.5. Відповіді здобувача на зауваження рецензентів (у разі їх наявності).

Лу Сюй: «Ми вдячні шановним рецензентам, доктору педагогічних наук, професору, професору кафедри освітології та інноваційної педагогіки Світлані ЛУПАРЕНКО, кандидату педагогічних наук, доценту, доценту кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті Альоні ЄМЕЦЬ за докладний аналіз і позитивну оцінку виконаного дослідження. Із зауваженнями та побажаннями, висловленими під час рецензування, погоджуємося і врахуємо у подальшій роботі. Дякую за увагу!».

1.6. Виступ наукового керівника

Людмила ЗЕЛЕНСЬКА - д. пед. н., проф., проф. кафедри освітології та інноваційної педагогіки, декан факультету історії і права

Лу СЮЙ 2021 року вступив на навчання до Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди за освітньо-науковою програмою «Освітні, педагогічні науки» підготовки докторів філософії галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Упродовж 2021-2025 рр. опанував освітню складову освітньо-наукової програми обсягом 53 кредити ЄКТС (обов'язковий і вибіркового компоненти). Підтвердженням цього слугують результати семестрових та підсумкової атестації, які відповідають переліку визначених освітніх компонентів освітньо-наукової програми й узгоджуються зі структурно-логічною схемою їх вивчення.

По завершенні виконання індивідуального навчального плану здобувач демонструє знання концепцій та методологічних підходів у галузі педагогіки, освітньої інноватики; вміє застосовувати філософські принципи, поняття і категорії для обґрунтування наукових і освітніх проєктів, визначення соціокультурних чинників авторського дослідження; аналізувати змістове забезпечення освітнього процесу в ЗВО, визначати шляхи його оновлення; оптимізувати вибір форм, методів, технологій навчання і виховання у ЗВО з урахуванням оновлення освітніх програм; послуговуватись нормативно-правовими й програмно-методичними документами для якісного виконання авторського дослідження; вести діалог і полілог на засадах професійної етики наукового співтовариства.

Володіє типовими для науково-педагогічної комунікації лексико-синтаксичними моделями української та іноземних мов для вибору оптимальної мовної поведінки й написання наукових текстів.

Старанність, відповідальність, наполегливість, комунікабельність та сформовані компетентності дозволили Лу СЮЙ у визначені строки підготувати дисертацію на тему «Педагогічний потенціал періодичних видань для дітей шкільного віку України і КНР (друга половина XX - початку XXI століття)» та подати її на попередню експертизу.

Документами, що підтверджують виконання індивідуального плану наукової роботи здобувача, є звіт за відповідною формою, друкований варіант дисертації, копії публікацій, сертифікатів та інших документів, що засвідчують його наукову активність.

Висновок. Дисертація Лу СЮЙ на тему «Педагогічний потенціал періодичних видань для дітей шкільного віку України і КНР (друга половина XX - початку XXI століття)» є самостійним, завершеним науковим дослідженням на правах рукопису, яке виконане здобувачем особисто на актуальну тему з використанням відповідних методів наукового знання. Дисертація відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України №759 від 31.05.2019) та пп. 6, 7 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р., № 507 від 03.05.2024 р.) та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій ученій раді.

(повний текст додається).

1.7. Обговорення дисертації учасниками засідання.

З дисертацією Лу Сюй ознайомилися всі члени кафедри, які схвалили актуальність теми, наукову новизну та практичну значущість результатів проведеного дослідження та загалом позитивно високо оцінили представлену дисертацію. У обговоренні брали участь: д. пед. н., професори Людмила РИБАЛКО, Олена ДРУГАНОВА, Тетяна ТВЕРДОХЛІБ, Тетяна СОБЧЕНКО, Марина ЯКІМОВА, які публічно висловилися про підтримку роботи.

Виступили:

Лідія ТКАЧЕНКО - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики викладання філологічних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті.

Шановні колеги, як голова разової ради із захисту дисертації Лу Сюй зазначаю, що робота відповідає всім чинним вимогам, містить елементи наукової новизни та практичної значущості. Особливо приваблює ґрунтовний аналіз широкої джерельної бази, визначення цінних напрацювань у царині створення й видання дитячої періодики, як особливого виду публіцистики, використання означеного доробку в практиці сьогодення. Апробація результатів наукової розвідки підтверджена наявними публікаціями, а сам дисертант володіє не лише методами наукового пошуку, а й демонструє готовність до конструктивної дискусії.

Вважаю, що дисертаційну роботу Лу Сюй «Педагогічний потенціал періодичних видань для дітей шкільного віку України і КНР (друга половина XX – початок XXI століття)» доцільно рекомендувати до захисту в разовій раді.

Головуючий:

Зважаючи на успішне завершення науково-освітньої програми «Освітні, педагогічні науки» у ХНПУ імені Г.С. Сковороди, представлені результати наукових досліджень, перелік опублікованих наукових праць, позитивні відгуки рецензентів та висновок наукового керівника, прошу голосувати за рекомендацію дисертації Лу СЮЙ на тему «Педагогічний потенціал періодичних видань для дітей шкільного віку України і КНР (друга половина XX - початок XXI століття)» до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

ГОЛОСУВАЛИ: за – 18 осіб
проти – немає
утримались – немає

УХВАЛИЛИ:

1. Рекомендувати дисертацію Лу СЮЙ «Педагогічний потенціал періодичних видань для дітей шкільного віку України і КНР (друга половина XX - початок XXI століття)» до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

2. Рекомендувати до призначення опонентів дисертації:

Білавич Галину Василівну, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри початкової освіти та освітніх інновацій Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Сіранчук Наталію Миколаївну, доктора педагогічних наук, доцента, професора кафедри початкової освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

3. Затвердити висновок у такому формулюванні:

ВИСНОВОК

Актуальність дослідження полягає в тому, що у сучасному світі, який характеризується глобалізаційними процесами, стрімким розвитком інформаційних технологій та змінами в системі цінностей, періодичні видання для дітей шкільного віку відіграють надзвичайно важливу роль у формуванні особистості молодого покоління. Вони виступають не лише носіями інформації, а й важливими інструментами соціалізації, навчання та виховання. Дослідження науковців XX – початку XXI століття (М. Герман, Б. Іваницька, Ю. Казімова, Л. Круль, О. Марущак, Н. Миколаєнко, О. Орлик, Фу Шубін, Ле Шенг, Мо Цзяньмін, Лю Мейхуа, С. Калверт, В. Страсбургер, Е. Джордан, Б. Вілсон) свідчать про значний вплив друкованих та електронних дитячих медіа на формування когнітивних здібностей, емоційного інтелекту та соціальної компетентності дітей шкільного віку. Сьогодні в контексті переходу до інформаційного суспільства спостерігається необхідність оновлення змісту та методологічних підходів до створення й використання таких видань в освітньому процесі та в позанавчальний час, що робить дослідження їх педагогічного потенціалу особливо актуальним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація є складником комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Наукові основи і навчально-

методичний супровід педагогічного процесу в закладах освіти: історико-педагогічний, компаративний, прогностичний аспекти» (державний реєстраційний номер 0121U107474 від 22.01.2021).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол №2 від 14.02.2022 р.).

Формулювання наукового завдання, нове вирішення якого отримано в дисертації:

Відповідно до сформованої мети дослідження були поставлені такі завдання:

1. Схарактеризувати ступінь розробки проблеми, її понятійно-категоріальний апарат.
2. Визначити передумови становлення й розвитку дитячої періодики в Україні та КНР.
3. Обґрунтувати етапи реалізації педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку України та КНР у період другої половини XX – початку XXI століття.
4. Узагальнити досвід реалізації педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку України та КНР у досліджуваній період і накреслити перспективи актуалізації прогресивних здобутків в умовах сьогодення.

Наукова новизна і теоретичне значення результатів дослідження полягає в тому, що *вперше* здійснено порівняльний аналіз педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку України та КНР у період другої половини XX — початку XXI століття.

На підставі визначених критеріїв (особливості освітньої політики держави; нормативно-правове регулювання виходу в світ періодичних видань, зокрема дитячих; мета, завдання, кількісні і якісні характеристики дитячої періодики; напрямки реалізації педагогічного потенціалу) обґрунтовано етапи реалізації педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку у період другої половини XX — початку XXI століття:

- *України: радянський період (1945-1991):* пізньосталінський етап (1945-1953), етап «відлиги» (1953-1964), етап «застою» (1965-1984), етап «перебудови» (1985-1991); *період незалежності України (1991 – по наш час):* етап бурхливого розвитку дитячої періодики України з появою великого спектру напрямів реалізації педагогічного потенціалу (1991-1999 рр.); етап випробувань та трансформації дитячої періодики України у «нові медіа», звуження спектру напрямів реалізації педагогічного потенціалу до пізнавального та розважального (2000-2024 рр.);

- *КНР: 1949-1966 рр.* – початковий етап розвитку китайської дитячої періодики, із переважанням виховної та освітньої складової педагогічного потенціалу; *1967-1977 рр.* – етап стагнації у розвитку китайської дитячої періодики, із обмеженням педагогічного потенціалу ідеологічною складовою; *1978 – 1999 рр.* – етап інтенсивного розвитку дитячої періодики, із значним розширенням спектру педагогічного потенціалу; *2000 – 2024 рр.* – етап

інтегрування дитячої періодики із «новими медіа», звуження спектру педагогічного потенціалу.

На прикладі журналів «Барвінок», «Піонерія»/«Однокласник» (Україна) та «Маленькі друзі», «Дитячий вік», «Дитяча література» (КНР) схарактеризовано напрямки (виховний, освітньо-пізнавальний, естетичний, комунікативний, творчий) реалізації педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей молодшого, підліткового і старшого шкільного віку України та КНР у досліджуваній період, їх змістове і жанрове наповнення та художнє оформлення.

Накреслено перспективи актуалізації прогресивних здобутків в умовах сьогодення для України та КНР (створення антологій публікацій окремих журналів за певний період або сайтів із архівними матеріалами; розширення тематичного розмаїття журналів для дітей різних вікових категорій; залучення читацької аудиторії до участі у національних та міжнародних конкурсах; використання прийому «тривалого читання», коли великий цікавий художній твір публікується в кількох номерах дитячого видання; розширення розважальної складової журналів тощо).

Подальшого розвитку набули питання передумов становлення й розвитку дитячої періодики в Україні та КНР.

Уточнено понятійно-категоріальний апарат дослідження з опертям на дослідження українських, європейських та китайських дослідників: «дитяча періодика», «діти шкільного віку», «педагогічний потенціал періодичних видань для дітей шкільного віку», «нові медіа для дітей» тощо.

Введено в науковий обіг України масив дитячих періодичних видань КНР досліджуваного періоду («Дитячий вік», «Маленькі друзі», «Ми любимо науку», «Виявляється китайську можна вчити так», «Діти Гуандуна» тощо).

Практичне значення дослідження. Виконане історико-порівняльне дослідження спрямоване на отримання узагальнених знань щодо масиву періодичних видань для дітей шкільного віку України та КНР, шляхів реалізації ними педагогічного потенціалу на різних етапах історичного поступу задля використання закладених у дитячих газетах і журналах можливостей з метою забезпечення всебічного і гармонійного розвитку особистості дитини в освітньому процесі, позаурочній діяльності, під час домашнього читання з урахуванням викликів сучасності.

Основні наукові результати дослідження *впроваджено* в освітній процес Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 24-н від 07.05.2024), Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (довідка № 645 від 23.05.2024) та Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10-371 від 15.05.2024).

Результати дослідження можуть бути використані редакціями та дописувачами дитячих журналів, зокрема електронних, науковцями під час написання підручників, довідкової літератури, укладання енциклопедичних видань. Матеріали дисертації можуть складати основу для розроблення змісту освітніх компонент підготовки здобувачів вищої педагогічної освіти галузі знань

А1 Освіта, дисциплін вільного вибору, підготовки бакалаврських, магістерських, докторських робіт з історії педагогіки, порівняльної педагогіки та суміжних дисциплін, у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Результатами дослідження можуть послуговуватися в освітньому процесі й організації позакласної роботи вчителі ЗЗСО, батьки та всі охочі поглибити свої компетентності у сфері дитячої літератури та читання.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються, забезпечено: методологічною обґрунтованістю вихідних позицій проблеми дослідження на основі особистісно-діяльнісного, синергетичного, компетентнісного та акмеологічного підходів, а також обраних методів дослідження педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку України та КНР у період другої половини ХХ — початку ХХІ століття..

Повнота викладення результатів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Висновки й результати дослідження представлено у 8 публікаціях автора, з яких 4 статі у фахових виданнях України категорії «Б» (2 у співавторстві); 4 - тези доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій (1 у співавторстві).

Особистий внесок дисертанта у працях, опублікованих у співавторстві:

1. Лу Сюй, Зеленська Л. Освітньо-пізнавальний потенціал періодичних видань для дітей. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 87. С. 51-56 (автором узагальнено підходи вчених до класифікації сучасних українських періодичних журналів для дітей).

2. Зеленська Л., Лу Сюй «Дитячий світ» – одна з перших газет для дітей у КНР. *The 5th International scientific and practical conference "Prospects of modern science and education"* (February 07 – 10, 2023) Stockholm, Sweden. International Science Group. 2023. 664 p. P. 404-406. (автором проаналізовано історичні передумови становлення дитячої періодики в Китаї, здійснено добірку історичних і довідкових джерел).

3. Зеленська Л., Лу Сюй. Етапи реалізації педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку в КНР (друга половина ХІХ – початок ХХ століття). Ніжин, 2025. (автором здійснено періодизацію досліджуваного феномену, проведено добірку періодичних видань для дітей шкільного віку, які виходили друком у КНР у період другої половини ХІХ – початку ХХ століття, здійснено їх переклад). Права співавторів не порушено.

Статті в наукових фахових виданнях України та у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних:

1. Лу Сюй. Генезис дитячої періодики в Китаї (кінець ХІХ – початок ХХ століття). *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи* : зб. наук. пр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2022. Вип. 59. С. 204–212.

URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/sciencemeans/article/view/10961>

DOI: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2022.59.16>

2. Лу Сюй, Зеленська Л. Освітньо-пізнавальний потенціал періодичних видань для дітей. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 87. 240 с. С. 51-56

URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2023/87/87_2023.pdf

DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2023.87.8>

3. Лу Сюй. Реалізація педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку у КНР (на прикладі журналу «Дитячий вік». Педагогічна Академія: наукові записки, 2024. №9.

URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/311>

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13623049>

4. Зеленська Л.Д., Лу Сюй. Етапи реалізації педагогічного потенціалу періодичних видань для дітей шкільного віку в КНР (друга половина XIX – початок XX століття). Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя). Ніжин : НДУ імені Миколи Гоголя, 2025. №2. С. 89-97.

URL:

https://www.researchgate.net/publication/392029170_Etapi_realizacii_pedagogicznego_potencjalu_periodycznych_vidan_dla_dzieci_skolnego_viku_KNR

DOI: 10.31654/2663-4902-2025-PP-2-89-97

Опубліковані наукові праці апробаційного характеру

1. Лу Сюй. Функції дитячої періодики (на прикладі журналу «Однокласник»). Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 20–21 трав. 2022 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди [та ін.] ; за ред. А. В. Боярської-Хоменко, О. В. Попової. – Харків : [б. в.], 2022. С. 373–377.

2. Лу Сюй. Тенденції розвитку української дитячої періодики (друга половина XX — початок XXI століття). Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в XXI столітті: міжнар. період. зб. наук. праць. Харків : ВННОТ, 2022. Вип. 4. С.812-816.

<https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dab48ee5-c488-4076-beb8-bee51ed963d6/content>

3. Зеленська Л., Лу Сюй «Дитячий світ» – одна з перших газет для дітей у КНР. The 5th International scientific and practical conference “Prospects of modern science and education” (February 07 – 10, 2023) Stockholm, Sweden. International Science Group. 2023. 664 p. P. 404-406.

4. Лу Сюй. Дитяча періодика: термінологічне поле досліджуваної проблеми. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 16 – 18 березня 2023 р.) / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. 1162 с. С. 90-93.

Апробація результатів дослідження відбулася згідно з планом наукової діяльності здобувача на засіданнях кафедри освітології та інноваційної

педагогіки Харківського національного університету імені Г. С. Сковороди (2022–2025 рр.).

Результати дослідження оприлюднено шляхом публічних виступів, презентацій на таких конференціях:

- міжнародних (5): VI Міжнародна науково-практична конференція «Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика» (Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022 р.); V Міжнародна науково-практична конференція «Prospects of modern science and education» (Stockholm, Sweden, 2023); VII Міжнародна науково-практична конференція «Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика» (Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2023 р.); XXI Міжнародна науково-практична конференція «Привабливість навчального закладу: складові та тренди» (Харків, ХГУ «НУА», 2023 р.); X Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін» (Суми, СумДПУ, 2024); IX Міжнародна науково-практична конференція «Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика» (Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2025 р.); VI Міжнародна науково-методична конференція «Сходознавство. Актуальність та перспективи» (Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2025 р.).

- всеукраїнських (3): Звітна науково-практична конференція Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України за 2022 рік «Розвиток педагогічної науки і практики в умовах воєнного та повоєнного часу» (Київ, 2023 р.), III Всеукраїнські прокопенківські читання «Освіта збереже Україну» (Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2024 р.), I Всеукраїнські педагогічні читання за міжнародної участі пам'яті професорки Євгенії Коваленко «Нові горизонти освіти: досвід, реалії та перспективи» (Ніжин, НДУ, 2025 року).

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана чіткою мовою, структура дисертації відповідає алгоритму проведеного автором дослідження. Зміст наукової роботи викладено українською мовою в логічній послідовності та доступно для сприйняття. Автор вправно використовує науковий апарат, дотримується норм академічного письма та стилістичної культури, що забезпечує високий рівень наукової аргументації й дає змогу адекватно передати результати власного дослідження. Зміст, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку присудження ступня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами).

Дисертація виконана самостійно, не порушує принципів академічної доброчесності. Результати перевірки дисертації на наявність текстових запозичень онлайн-сервісом StrikePlagiarism показали 11,43 КП та 25,94 КЦ (протокол від 25.08.2025).

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. Дисертаційна робота відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

У цілому дисертаційна робота Лу СЮЙ на тему «Педагогічний потенціал періодичних видань для дітей шкільного віку України і КНР (друга половина XX - початок століття)» відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та пп. 6, 7 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024) та рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій ученій раді зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки».

Головуючий на засіданні:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології та
інноваційної педагогіки

Ольга БАШКІР

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри освітології та
інноваційної педагогіки

Світлана ЛУПАРЕНКО

Рецензент:

кандидат педагогічних
наук, доцент, доцент
кафедри теорії і методики
викладання філологічних
дисциплін у дошкільній,
початковій і спеціальній
освіті

Альона ЄМЕЦЬ

Секретар:

доктор PhD зі спеціальності 011,
доцент кафедри освітології та
інноваційної педагогіки

Ірина ЄСІКОВА

Ольга Башкір, Світлана Лупаренко, Альона Ємець, Ірина Єсікова